TRIBUNALENS DOM (åttonde avdelningen)

den 19 maj 2010 *

I mål T-18/05,

IMI plc, med säte i Birmingham, Warwickshire (Förenade kungariket),

IMI Kynoch Ltd, med säte i Birmingham,

Yorkshire Copper Tube, med säte i Liverpool, Merseyside (Förenade kungariket),

företrädda av advokaterna M. Struys och D. Arts,

sökandena,

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av É. Gippini Fournier och S. Noë, båda i egenskap av ombud,

svarande,

* Rättegångsspråk: engelska.

angående, dels yrkande om ogiltigförklaring av artiklarna 1 h–j och 2 f i kommissionens beslut K(2004) 2826 av den 3 september 2004 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.069 – VVS-kopparrör), dels, i andra hand, yrkande om nedsättning av det bötesbelopp som sökandena ålades genom detta beslut,

meddelar

TRIBUNALEN (åttonde avdelningen),

sammansatt av ordföranden E. Martins Ribeiro, samt domarna S. Papasavvas och N. Wahl (referent),

justitiesekreterare: handläggaren N. Rosner,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 24 november 2008,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

1 IMI plc, IMI Kynoch Ltd och IMI Yorkshire Copper Tube (nedan tillsammans kallade IMI-koncernen eller sökandena) ingår i en internationell företagskoncern för ingenjörsteknik, vars moderbolag IMI är ett bolag bildat enligt engelsk rätt som är noterat på Londonbörsen (London Stock Exchange).

1. *Det administrativa förfarandet*

2 Europeiska gemenskapernas kommission genomförde i mars 2001, med anledning av uppgifter som inkommit från Mueller Industries Inc. (nedan kallat Mueller) i januari samma år, oanmälda inspektioner i lokalerna hos flera företag aktiva inom sektorn för kopparrör. Dessa genomfördes med stöd av artikel 14 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av artiklarna [81 EG] och [82 EG] (EGT 13, 1962, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8).

3 Den 9 och den 10 april 2001 genomfördes kompletterande inspektioner i lokalerna hos KME Germany AG (tidigare KM Europa Metal AG) liksom hos Outokumpu Oyj och Luvata Oy (tidigare Outokumpu Copper Products Oy) (nedan tillsammans kallade Outokumpukoncernen). Den 9 april 2001 erbjöd sig Outokumpu att samarbeta med kommissionen enligt kommissionens meddelande om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 207, 1996, s. 4) (nedan kallat 1996 års meddelande om samarbete). Erbjudandet gällde både industrirör och VVS-rör. Efter kompletterande kontroller delade kommissionen upp sin undersökning avseende kopparrör i tre olika förfaranden, närmare bestämt ärendena COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör), COMP/E-1/38.121 (Rördelar) och COMP/E-1/38.240 (Industrirör).

4 Genom skrivelse av den 30 maj 2001 översände Outokumpukoncernen en PM till kommissionen med ett antal bilagor. Handlingarna innehöll en beskrivning av sektorn för kopparrör och avtalen om samverkan inom denna sektor.

5 Outokumpukoncernens erbjudande om samarbete kom att diskuteras med företrädare för företaget – på kommissionens initiativ och inom ramen för ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) – den 5 juni 2002. Företaget meddelade även att kommissionen fick ställa frågor till dem av företagets anställda som var inblandade i de avtal som avsågs i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).

6 I ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) begärde kommissionen i juli 2002, med stöd av artikel 11 i förordning nr 17, upplysningar från Wieland-Werke AG (nedan kallat Wieland) och KME-koncernen (bestående av KME Germany, KME France SAS (tidigare Tréfimétaux SA) och KME Italy SpA (tidigare Europa Metalli SpA)) samt anmodade Outokumpukoncernen att inkomma med kompletterande upplysningar. Den 15 oktober 2002 efterkom KME-koncernen nämnda begäran. Svaret innehöll

även en förklaring och en begäran om att 1996 års meddelande om samarbete skulle tillämpas på koncernen i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör). Dessutom gav KME-koncernen kommissionen tillåtelse att använda alla upplysningar som koncernen tillhandahöll i ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) i undersökningen i samband med ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).

7 Den 23 januari 2003 inkom Wieland med en förklaring innehållande en begäran om att 1996 års meddelande om samarbete skulle tillämpas på företaget i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).

8 I ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) skickade kommissionen den 3 mars 2003 skrivelser med begäran om upplysningar till Bolidenkoncernen (som består av Boliden AB, Outokumpu Copper Fabrication AB (tidigare Boliden Fabrication AB) och Outokumpu Copper BCZ SA (tidigare Boliden Cuivre & Zinc SA)), HME Nederland BV (nedan kallat HME) och Chalkor AE Epexergasias Metallon (nedan kallat Chalkor) samt den 20 mars 2003 till IMI-koncernen.

9 Den 9 april 2003 mötte företrädare för Chalkor företrädare för kommissionen och begärde då att 1996 års meddelande om samarbete skulle tillämpas på Chalkor i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).

10 Den 29 augusti 2003 utfärdade kommissionen i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) ett meddelande om invändningar riktat till de berörda bolagen. Efter det att dessa bolag hade fått tillgång till handlingarna i ärendet i elektronisk form och

lämnat in skriftliga synpunkter deltog alla utom HME i ett förhör den 28 november 2003.

11 Den 16 december 2003 antog kommissionen beslut K(2003) 4820 slutlig om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.240 – Industrirör). En resumé av detta beslut har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* av den 28 april 2004 (EUT L 125, s. 50).

2. *Det angripna beslutet*

12 Den 3 september 2004 antog kommissionen beslut K(2004) 2826 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.069 – VVS-kopparrör) (nedan kallat det angripna beslutet). En resumé av detta beslut har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* av den 13 juli 2006 (EUT L 192, s. 21).

13 Det angripna beslutet innehåller bland annat följande bestämmelser:

”*Artikel 1*

Följande företag har brutit mot artikel 81.1 i fördraget och – från och med den 1 januari 1994 – mot artikel 53.1 i EES-avtalet genom att, under angivna perioder, delta i

en uppsättning avtal och samordnade förfaranden som innebar fastställande av priser och uppdelning av marknaden inom sektorn för VVS-kopparrör:

a) Boliden …, tillsammans med [Outokumpu Copper Fabrication] och [Outokumpu Copper BCZ], från och med den 3 juni 1988 till och med den 22 mars 2001.

b) [Outokumpu Copper Fabrication], tillsammans med Boliden … och [Outokumpu Copper BCZ], från och med den 3 juni 1988 till och med den 22 mars 2001.

c) [Outokumpu Copper BCZ], tillsammans med Boliden … och [Outokumpu Copper Fabrication], från och med den 3 juni 1988 till och med den 22 mars 2001.

d) Austria Buntmetall AG

   i) tillsammans med Buntmetall Amstetten [GmbH], senast från och med den 29 augusti 1998 till och med den 8 juli 1999 och,

   ii) tillsammans med [Wieland] och Buntmetall Amstetten … från och med den 9 juli 1999 till och med den 22 mars 2001.

e) Buntmetall Amstetten …

   i) tillsammans med Austria Buntmetall …, senast från och med den 29 augusti 1998 till och med den 8 juli 1999, och

ii) tillsammans med [Wieland] och Austria Buntmetall …, från och med den 9 juli 1999 till och med den 22 mars 2001.

f) [Chalkor], senast från och med den 29 augusti 1998 till åtminstone början av september 1999.

g) [HME], senast från och med den 29 augusti 1998 till och med den 22 mars 2001.

h) IMI …, tillsammans med IMI Kynoch … och Yorkshire Copper Tube …, från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

i) IMI Kynoch …, tillsammans med IMI … och Yorkshire Copper Tube …, från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

j) Yorkshire Copper Tube …, tillsammans med IMI … och IMI Kynoch …, från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

k) [KME Germany]

i) ensamt ansvarigt, från och med den 3 juni 1988 till och med den 19 juni 1995, och

ii) tillsammans med [KME France] och [KME Italy], från och med den 20 juni 1995 till och med den 22 mars 2001.

l) [KME Italy]

i) tillsammans med [KME France], från och med den 29 september 1989 till och med den 19 juni 1995, och

ii) tillsammans med [KME Germany] och [KME France], från och med den 20 juni 1995 till och med den 22 mars 2001.

m) [KME France]

i) tillsammans med [KME Italy], från och med den 29 september 1989 till och med den 19 juni 1995, och

ii) tillsammans med [KME Germany] och [KME Italy], från och med den 20 juni 1995 till och med den 22 mars 2001.

…

s) Outokumpu …, tillsammans med [Luvata], från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

t) [Luvata], tillsammans med Outokumpu …, från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

u) [Wieland]

i) ensamt ansvarigt från och med den 29 september 1989 till och med den 8 juli 1999, och

ii) tillsammans med Austria Buntmetall … och Buntmetall Amstetten …, från och med den 9 juli 1999 till och med den 22 mars 2001.

Artikel 2

För överträdelserna enligt artikel 1 fastställs följande böter:

a) Boliden …, [Outokumpu Copper Fabrication] och [Outokumpu Copper BCZ] med solidariskt ansvar: 32,6 miljoner euro.

b) Austria Buntmetall … och Buntmetall Amstetten …, med solidariskt ansvar: 0,6695 miljon euro.

c) Austria Buntmetall …, Buntmetall Amstetten … och [Wieland] med solidariskt ansvar: 2,43 miljoner euro.

d) [Chalkor]: 9,16 miljoner euro.

e) [HME]: 4,49 miljoner euro.

f) IMI …, IMI Kynoch … och Yorkshire Copper Tube …, med solidariskt ansvar: 44,98 miljoner euro.

g) [KME Germany]: 17,96 miljoner euro.

h) [KME Germany], [KME France] och [KME Italy], med solidariskt ansvar: 32,75 miljoner euro.

i) [KME Italy] och [KME France] med solidariskt ansvar: 16,37 miljoner euro.

j) Outokumpu … och [Luvata] med solidariskt ansvar: 36,14 miljoner euro.

k) [Wieland], ensamt ansvarigt: 24,7416 miljoner euro.

…”

14 Kommissionen fann att företagen i fråga hade deltagit i en enda, fortlöpande, komplex och, såvitt gäller Bolidenkoncernen, KME-koncernen och Wieland, mångskiftande överträdelse (nedan kallad kartellen eller den aktuella överträdelsen). Kommissionen preciserade att den nationella samverkan inte i sig omfattades av det angripna beslutet (skälen 2 och 106 i det angripna beslutet).

Relevanta produkter och marknader

15 Den berörda sektorn – sektorn för tillverkning av kopparrör – omfattar två produktgrupper, nämligen dels industrirör, som i sin tur delas in i olika undergrupper beroende på slutanvändning (luftkonditionering och kylning, kopplingar, gasvärmare, filtertorkare och telekommunikationer), dels VVS-rör (även kallade sanitärrör, vattenrör eller installationsrör). VVS-rör används för vatten-, gas-, olje- och värmeinstallationer inom byggnadsindustrin (skäl 3 i det angripna beslutet).

16 Kommissionen ansåg att ärendena COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) och COMP/E-1/38.240 (Industrirör) avsåg två olika överträdelser. Denna åsikt grundade sig främst på att ”den samverkan som hänförde sig till VVS-rör och den samverkan som avsåg industrirör [berörde] olika företag (och anställda) och var organiserade på olika sätt”. Dessutom ansåg kommissionen att sektorn för VVS-rör skilde sig från sektorn för industrirör i fråga om kunder och produkternas slutanvändning och tekniska egenskaper (skälen 4 och 5 i det angripna beslutet).

17 Kommissionen angav i det angripna beslutet att produktgruppen VVS-kopparrör kan delas upp i två ”undergrupper” av produkter: standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör. Kommissionen fann att ”standard VVS-kopparrör och plast[belagda] VVS-kopparrör inte nödvändigtvis är utbytbara och kan utgöra olika produktmarknader vid bedömning enligt kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning” (EGT C 372, 1997, s. 5). I det angripna beslutet utgick kommissionen emellertid från att dessa två undergrupper utgör ”en produktgrupp … eftersom den samverkan som avser båda

undergrupperna i huvudsak berör samma företag (och anställda) och organiserades på liknande sätt” (skälen 13 och 459 i det angripna beslutet).

18 I det angripna beslutet påpekade kommissionen även att den relevanta geografiska marknaden var Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Värdet på EES-marknaden år 2000 för standard VVS-kopparrör beräknades till cirka 970,1 miljoner euro och värdet för plastbelagda VVS-kopparrör på samma marknad under samma år till cirka 180,9 miljoner euro. Det sammanlagda värdet för dessa båda marknader beräknades följaktligen till 1 151 miljoner euro år 2000 inom EES (skälen 17 och 23 i det angripna beslutet).

Den aktuella överträdelsens olika delar

19 Kommissionen påpekade i det angripna beslutet att den aktuella överträdelsen omfattade tre olika men sammanhängande former (skälen 458 och 459 i det angripna beslutet). Den första delen av kartellen, bestod i samverkan mellan SANCO-producenter. SANCO är ett varumärke för standard VVS-kopparrör som tillverkas av KME-koncernen, Wieland och Bolidenkoncernen (skälen 115–118, 125–146 och 456 i det angripna beslutet). Den andra delen av den aktuella överträdelsen bestod i samverkan mellan WICU- och Cuprotherm-producenterna. Den tredje delen av kartellen bestod i samverkan mellan en större grupp producenter av standard VVS-kopparrör och kallades den bredare europeiska samverkan.

Samverkan mellan SANCO-producenter

20 SANCO är såväl ett varumärke som beteckningen av en särskild teknisk process för framställning av korrosionshämmande VVS-kopparrör av hög kvalitet. Tekniken patenterades år 1980 av företaget Usines à cuivre et à zinc. Bolidenkoncernen

var den ursprungliga innehavaren av patentet för framställningsprocessen fram till dess att patentet löpte ut år 2000, men var inte innehavare av varumärket SANCO i alla europeiska länder. Dess konkurrent KME-koncernen ansökte om och beviljades registrering av varumärket SANCO i sitt eget namn i flera europeiska länder. Därefter patenterade KME-koncernen ett visst antal förbättringar av det ursprungliga patentet och de två konkurrenterna beviljade varandra ömsesidigt licens för deras respektive patent och varumärken. Sedan år 1981 beviljade KME-koncernen och Bolidenkoncernen varumärkes- och patentlicens till Wieland (skälen 115–118 i det angripna beslutet).

21 I det angripna beslutet ansåg kommissionen att samverkan mellan SANCO-producenterna sedan år 1988 omfattade betydligt mer än bara ett förhållande mellan licensgivare och licenstagare. Enligt kommissionen existerade sedan juni 1988 till mitten av år 1994 avtal om målpriser och rabattsatser samt avtal om uppdelning av försäljning och marknadsandelar mellan dessa producenter, det vill säga mellan KME-koncernen, Bolidenkoncernen och Wieland (nedan kallad SANCO-samverkan). Övervakning av genomförandet av dessa avtal grundade sig huvudsakligen på informationsutbyte mellan SANCO-producenterna angående deras produktions- och försäljningsvolymer (skälen 126–146 och 456 i det angripna beslutet).

Samverkan mellan WICU- och Cuprotherm-producenterna

22 WICU och Cuprotherm är varumärken för plastbelagda VVS-kopparrör som är föremål för patent.

23 Varumärket WICU och de patent som hänför sig till detta tillhör KME-koncernen, som bland annat har beviljat Wieland en varumärkes- och patentlicens. Varumärket Cuprotherm och de patent som hänför sig till detta tillhör däremot Wieland, som har beviljat KME-koncernen en varumärkes- och patentlicens (skäl 121 i det angripna beslutet).

24 I det angripna beslutet ansåg kommissionen att samverkan mellan KME-koncernen och Wieland angående WICU- och Cuprotherm-rör omfattade betydligt mer än bara ett förhållande mellan licensgivare och licenstagare. KME-koncernen och Wieland upprätthöll konkurrensbegränsande kontakter i form av ett utbyte av känslig information och samordning av volymer och priser för plastbelagda VVS-kopparrör (nedan kallad WICU- och Cuprotherm-samverkan) (skäl 149 i det angripna beslutet).

Den bredare europeiska samverkan

25 Kommissionen påpekade i det angripna beslutet att den aktuella överträdelsen parallellt med SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan omfattade en tredje del som bestod i samverkan mellan en större grupp producenter av standard VVS-kopparrör (skälen 102, 104, 105, 108–111, 147, 148, 461 och 462 i det angripna beslutet).

26 Antalet deltagare i denna större grupp uppgick ursprungligen till fem, nämligen KME-koncernen, Wieland, Outokumpukoncernen, IMI-koncernen och Mueller (nedan kallad gruppen bestående av fem). Till följd av tillkomsten av Chalkor, HME, Bolidenkoncernen och Buntmetallkoncernen (bestående av Austria Buntmetall och

Buntmetall Amstetten) ökade antalet deltagare i gruppen till nio (nedan kallad gruppen bestående av nio) (skäl 216 i det angripna beslutet).

27 Enligt kommissionen försökte dessa nio deltagare att stabilisera marknaden för standard VVS-kopparrör genom att grunda sig på marknadsandelarna under ett referensår för att fastställa ett mål för de framtida marknadsandelarna. Dessutom ansåg kommissionen i det angripna beslutet att ovannämnda deltagare hade kommit överens om att utbyta känslig information, fördela marknadsandelar, övervaka försäljningsvolymer, samt om en marknadsföringsmekanism och prissamordning som omfattade prislistor, användning av prislinjer och rabatter (skäl 192 i det angripna beslutet).

Den aktuella överträdelsens varaktighet och fortlöpande karaktär

28 Kommissionen påpekade i det angripna beslutet att den aktuella överträdelsen inleddes den 3 juni 1988 vad gäller KME-koncernen och Bolidenkoncernen, den 29 september 1989 vad gäller IMI-koncernen, Outokumpukoncernen och Wieland, den 21 oktober 1997 vad gäller Mueller och senast den 29 augusti 1998 vad gäller Chalkor, Buntmetallkoncernen och HME. Såsom slutdatum för överträdelsen valde kommissionen den 22 mars 2001, utom vad gäller Mueller och Chalkor, som enligt kommissionen drog sig ur kartellen den 8 januari 2001 respektive i september 1999 (skäl 597 i det angripna beslutet).

29 Vad gäller den aktuella överträdelsens fortlöpande karaktär, påpekade kommissionen i det angripna beslutet – såvitt avser Bolidenkoncernen, IMI-koncernen, KME-koncernen, Outokumpukoncernen och Wieland – att även om kartellens verksamhet

undergick lugnare perioder mellan 1990 och december 1992, liksom mellan juli 1994 och juli 1997, upphörde överträdelsen aldrig helt och hållet. Det var således fråga om en enda överträdelse som inte var preskriberad (skälen 466, 471, 476, 477 och 592 i det angripna beslutet).

30 Vad gäller HME, Buntmetallkoncernen och Chalkor framgår det av det angripna beslutet att kommissionen inte har kunnat visa att de deltagit i kartellen under perioden före den 29 augusti 1998 (skälen 592 och 597 i det angripna beslutet).

Fastställande av bötesbeloppen

31 Med stöd av artikel 23.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1) och artikel 15.2 i förordning nr 17 fastställde kommissionen i det angripna beslutet böter för Bolidenkoncernen, Buntmetallkoncernen, Chalkor, HME, IMI-koncernen, KME-koncernen, Outokumpukoncernen och Wieland (skäl 842 och artikel 2 i det angripna beslutet).

32 Kommissionen fastställde bötesbeloppen med hänsyn till den aktuella överträdelsens allvar och varaktighet. Dessa två kriterier föreskrivs uttryckligen i artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 och i artikel 15.2 i förordning nr 17, vilken enligt det angripna beslutet var tillämplig vid tidpunkten för den aktuella överträdelsen (skälen 601–603 i det angripna beslutet).

33 Vid fastställandet av varje företags böter tillämpade kommissionen den metod som föreskrivs i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 [KS] (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna), även om den inte systematiskt hänvisade till denna. I det angripna beslutet bedömde kommissionen även om och i vilken utsträckning de berörda företagen uppfyllde kraven enligt 1996 års meddelande om samarbete.

Utgångsbelopp för böterna

— Överträdelsens allvar

34 Vid bedömningen av den aktuella överträdelsens allvar tog kommissionen hänsyn till överträdelsens art, dess faktiska inverkan på marknaden samt den berörda geografiska marknadens omfattning och storlek (skälen 605 och 678 i det angripna beslutet).

35 Kommissionen ansåg att förfaranden i form av marknadsuppdelning och fastställande av priser, som de aktuella, till sin natur utgör en mycket allvarlig överträdelse och att den geografiska marknad som berördes av kartellen motsvarade EES. Kommissionen tog även hänsyn till att marknaden för VVS-kopparrör utgjorde en viktig industrisektor med ett beräknat marknadsvärde i EES på 1 151 miljoner euro år 2000, som var överträdelsens sista hela år (skälen 606 och 674–678 i det angripna beslutet).

36 Vad gäller överträdelsens faktiska inverkan på marknaden fann kommissionen att det förelåg tillräckliga bevis för att kartellen generellt hade påverkat den berörda marknaden, särskilt priserna, även om det var omöjligt att kvantifiera dem exakt (skälen 670 och 673 i det angripna beslutet). Kommissionen byggde detta konstaterande på flera indicier. För det första grundade den sin åsikt på genomförandet av kartellen med hänvisning till att deltagarna informerade varandra om försäljningsvolymer och prisnivåer (skälen 629 och 630 i det angripna beslutet).

37 För det andra tog kommissionen hänsyn till den omständigheten att medlemmarna i kartellen stod för en stor del av EES-marknaden, närmare bestämt 84,6 procent (skäl 635 i det angripna beslutet).

38 För det tredje grundade sig kommissionens slutsats på tabeller, PM och anteckningar som kartellens medlemmar upprättade i samband med sina möten. Dessa handlingar visar enligt kommissionen att priserna ökade under vissa perioder av kartellens verksamhet och att kartellens medlemmar fick ökade intäkter under dessa perioder jämfört med föregående perioder. Somliga av dessa handlingar visar enligt kommissionen att de personer som var delaktiga i kartellen bedömde att kartellen hade gjort det möjligt för de berörda företagen att uppnå sina prismål. Kommissionen byggde sina slutsatser även på de redogörelser som lämnats av X (en före detta direktör för ett av företagen i Bolidenkoncernen), Wieland, Bolidenkoncernen och Mueller inom ramen för deras respektive samarbete (skälen 637–654 i det angripna beslutet).

39 Kommissionen konstaterade slutligen att kartelldeltagarnas marknadsandelar var relativt stabila under hela kartellperioden, även om kunderna ibland växlade mellan deltagarna (skäl 671 i det angripna beslutet).

40 Kommissionen drog härav slutsatsen att de berörda företagen hade begått en mycket allvarlig överträdelse (skäl 680 i det angripna beslutet).

— Differentierad behandling

41 Kommissionen identifierade i det angripna beslutet fyra kategorier som den ansåg representativa för de aktuella företagens relativa betydelse i den aktuella överträdelsen. Utgångspunkt för kommissionens uppdelning av kartellmedlemmarna i flera kategorier var kartelldeltagarnas marknadsandelar med avseende på försäljning av de berörda produkterna i EES under år 2000. KME-koncernen ansågs som en följd härav utgöra den största aktören på den berörda marknaden och hänfördes till den första kategorin. Wielandkoncernen (bestående av Wieland och Buntmetallkoncernen, som Wieland övertog kontrollen av i juli 1999), IMI-koncernen och Outokumpukoncernen ansågs vara medelstora aktörer på denna marknad och placerades i den andra kategorin. Bolidenkoncernen placerades i den tredje kategorin och HME och Chalkor i den fjärde (skälen 681–692 i det angripna beslutet).

42 Marknadsandelarna fastställdes utifrån varje deltagares omsättning från försäljningen av VVS-kopparrör på den samlade marknaden för standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör. Marknadsandelarna för de företag som inte sålde WICU- och Cuprotherm-rör beräknades därför genom att deras omsättning från standard VVS-kopparrör dividerades med den samlade marknadsstorleken för standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör (skälen 683 och 692 i det angripna beslutet).

43 Kommissionen fastställde utgångsbeloppet [*] för böterna till 70 miljoner euro för KME-koncernen, 23,8 miljoner euro för Wieland, IMI- och Outokumpukoncernen,

16,1 miljoner euro för Bolidenkoncernen samt till 9,8 miljoner euro för Chalkor och för HME (skäl 693 i det angripna beslutet). [* I den svenska språkversionen av det angripna beslutet används i detta sammanhang begreppet grundbelopp. I enlighet med terminologin i riktlinjerna används här emellertid begreppet utgångsbelopp. Övers. anm.]

44 Med hänsyn till att Wieland och Buntmetallkoncernen utgjorde ett enda företag efter juli 1999 och att KME France och KME Italy till och med juni 1995 tillsammans utgjorde ett enda företag som var skilt från KME Germany, fastställdes deras respektive utgångsbelopp enligt följande: 35 miljoner euro för KME-koncernen (för vilket KME Germany, KME France och KME Italy var solidariskt ansvariga), 17,5 miljoner euro för KME Germany, 17,5 miljoner euro för KME Italy och KME France solidariskt, 3,25 miljoner euro för Wielandkoncernen, 19,52 miljoner euro för Wieland och 1,03 miljon euro för Buntmetallkoncernen (skälen 694–696 i det angripna beslutet).

45 För att säkerställa böternas avskräckande effekt höjde kommissionen utgångsbeloppet för Outokumpukoncernens böter med 50 procent, vilket medförde en höjning till 35,7 miljoner euro. Kommissionen bedömde nämligen att koncernens totala omsättning på över 5 miljarder euro visade att en sådan höjning var motiverad med hänsyn till koncernens storlek och ekonomiska styrka (skäl 703 i det angripna beslutet).

Böternas utgångsbelopp

46 Det framgår av det angripna beslutet att kommissionen höjde böternas utgångsbelopp med 10 procent per helt överträdelseår och med 5 procent för varje ytterligare

period omfattande minst sex månader men understigande ett år. Kommissionen kom på så sätt till följande slutsatser:

— IMI-koncernen hade deltagit i kartellen under elva år och fem månader. Böternas utgångsbelopp om 23,8 miljoner euro skulle därför höjas med 110 procent.

— Outokumpukoncernen hade deltagit i kartellen under elva år och fem månader. Böternas utgångsbelopp, som hade fastställts till 35,7 miljoner euro efter ökningen i avskräckande syfte, skulle därför höjas med 110 procent.

— Bolidenkoncernen hade deltagit i kartellen under tolv år och nio månader. Böternas utgångsbelopp om 16,1 miljoner euro skulle därför höjas med 125 procent.

— Chalkor hade deltagit i kartellen under tolv månader, varför böternas utgångsbelopp om 9,8 miljoner euro skulle höjas med 10 procent.

— HME hade deltagit i kartellen under två år och sex månader, varför böternas utgångsbelopp om 9,8 miljoner euro skulle höjas med 25 procent.

— KME-koncernen hade deltagit i kartellen under fem år och sju månader, varför böternas utgångsbelopp om 35 miljoner euro skulle höjas med 55 procent.

— KME Germany hade deltagit i kartellen under sju år och två månader, varför böternas utgångsbelopp om 17,5 miljoner euro skulle höjas med 70 procent.

— KME France och KME Italy hade deltagit i kartellen under fem år och tio månader, varför böternas utgångsbelopp om 17,5 miljoner euro skulle höjas med 55 procent.

— Wieland ansågs ensamt ansvarigt för en period av nio år och nio månader och ansvarigt tillsammans med Buntmetallkoncernen för ytterligare en period av ett år och åtta månader. Kommissionen höjde därför böternas utgångsbelopp om 19,52 miljoner euro, för vilket Wieland är ensamt ansvarigt, med 95 procent, och utgångsbeloppet för böterna om 3,25 miljoner euro, för vilket Wieland och Buntmetallkoncernen är solidariskt ansvariga, med 15 procent (skälen 706–714 i det angripna beslutet).

47 Utgångsbeloppen för de böter som de berörda företagen har ålagts fastställdes således enligt följande:

— KME-koncernen: 54,25 miljoner euro.

— KME Germany: 29,75 miljoner euro.

— KME France och KME Italy (solidariskt): 27,13 miljoner euro.

— Buntmetallkoncernen: 1,03 miljon euro.

— Wielandkoncernen: 3,74 miljoner euro.

— Wieland: 38,06 miljoner euro.

— IMI-koncernen: 49,98 miljoner euro.

— Outokumpukoncernen: 74,97 miljoner euro.

— Chalkor: 10,78 miljoner euro.

— HME: 12,25 miljoner euro.

— Bolidenkoncernen: 36,225 miljoner euro (skäl 719 i det angripna beslutet).

Försvårande och förmildrande omständigheter

48 Utgångsbeloppet för Outokumpukoncernens böter höjdes med 50 procent på grund av att koncernen hade gjort sig skyldig till en upprepad överträdelse. Koncernen omfattades nämligen av kommissionens beslut 90/417/EKSG av den 18 juli 1990, angående ett förfarande enligt artikel 65 [KS] om avtal och samordnade förfaranden

mellan europeiska producenter av kallvalsade platta produkter av rostfritt stål (EGT L 220, s. 28) (skälen 720–726 i det angripna beslutet).

49 Vad gäller förmildrande omständigheter tog kommissionen hänsyn till att KME- och Outokumpukoncernen inom ramen för samarbetet med kommissionen hade tillhandahållit information som inte omfattas av 1996 års meddelande om samarbete.

50 Kommissionen satte därför ned utgångsbeloppet för Outokumpukoncernens böter med 40,17 miljoner euro. Nedsättningen motsvarade det bötesbelopp som koncernen skulle ha ålagts för överträdelseperioden september 1989 till juli 1997, vilken kommissionen kunde fastställa tack vare den information som koncernen hade tillhandahållit (skälen 758 och 759 i det angripna beslutet).

51 Vad gäller KME-koncernen sattes böternas utgångsbelopp ned med 7,93 miljoner euro till följd av dess samarbete, som hade gjort det möjligt för kommissionen att fastställa att den aktuella överträdelsen även omfattade plastbelagda VVS-kopparrör (skälen 760 och 761 i det angripna beslutet).

Tillämpning av 1996 års meddelande om samarbete

52 Med stöd av punkt D i 1996 års meddelande om samarbete satte kommissionen ned Outokumpukoncernens böter med 50 procent, Wielandkoncernens böter med 35 procent, Chalkors böter med 15 procent, Bolidenkoncernens och IMI-koncernens

böter med 10 procent och KME-koncernens böter med 35 procent. HME fick ingen nedsättning i enlighet med detta meddelande (skäl 815 i det angripna beslutet).

De slutliga bötesbeloppen

53 I enlighet med artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 fastställde kommissionen de slutliga bötesbeloppen för de företag som omfattas av det angripna beslutet enligt följande:

— Bolidenkoncernen: 32,6 miljoner euro.

— Buntmetallkoncernen: 0,6695 miljon euro.

— Chalkor: 9,16 miljoner euro.

— HME: 4,49 miljoner euro.

— IMI koncernen: 44,98 miljoner euro.

— KME-koncernen: 32,75 miljoner euro.

— KME Germany: 17,96 miljoner euro.

— KME France och KME Italy (solidariskt): 16,37 miljoner euro.

— Outokumpukoncernen: 36,14 miljoner euro.

— Wielandkoncernen: 2,43 miljoner euro.

— Wieland: 24,7416 miljoner euro (skäl 842 i det angripna beslutet).

Förfarandet och parternas yrkanden

54 Sökandena väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 19 januari 2005.

55 Till följd av att förstainstansrättens avdelningar hade fått en ny sammansättning förordnades referenten att tjänstgöra på åttonde avdelningen och målet tilldelades följaktligen denna avdelning.

56 Sökandena har yrkat att tribunalen ska

— ogiltigförklara artikel 1 i det angripna beslutet i den mån den avser de företag som anges i artikel 1 h–j och artikel 2 f i det angripna beslutet,

— i andra hand, sätta ned de böter som sökandena har ålagts, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

57 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

58 Sökandena har yrkat ogiltigförklaring av det angripna beslutet och nedsättning av de ålagda böterna.

1. *Yrkandet om delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet*

59 Sökandena har till stöd för sin talan anfört två grunder, dels att kommissionen har åsidosatt principen om likabehandling och gjort en uppenbart oriktig bedömning, dels åsidosatt rätten till försvar.

Grunden avseende åsidosättande av principen om likabehandling och en uppenbart oriktig bedömning

Parternas argument

60 Sökandena har anfört att de inte bestrider någon av de faktiska omständigheter som kommissionen stödde sig på när den fastställde att sökandenas överträdelse var fortlöpande. De har däremot gjort gällande att kommissionen har åsidosatt principen om likabehandling och gjort en uppenbart oriktig bedömning. Kommissionen bedömde nämligen att de hade deltagit i kartellen från och med den 16 juni 1994 till och med den 11 april 1996 (nedan kallad den omtvistade perioden). De har i detta avseende gjort gällande att deras situation var jämförbar med situationen för HME, Buntmetallkoncernen, Chalkor och Mueller. Kommissionen ansåg att deras deltagande i kartellen till och med år 1994 hade preskriberats.

61 Sökandena har anfört att det av det angripna beslutet (skälen 476 och 490) framgår att kommissionen ansåg att den omständigheten att företaget upprätthållit kontakter

eller deltagit i möten – under den period under vilken företaget påstått att det lämnat kartellen i fråga – var avgörande för att fastställa om ett företag fortsatt att delta i en kartell. Kommissionen tillämpade ovannämnda kriterium och drog slutsatsen att den inte kunde fastställa att HME, Buntmetallkoncernen, Chalkor och Mueller hade fortsatt att delta i den aktuella överträdelsen.

62 Sökandena har hävdat att det är obestridligt att de inte deltog i något kartellmöte eller upprätthöll några kontakter inom ramen för den bredare europeiska samverkan under den omtvistade perioden. Kommissionen borde följaktligen ha fastställt att den inte heller kunnat visa att sökandena hade fortsatt att delta i kartellen.

63 Sökandena har anfört att kommissionen inte har ansett att den omständigheten att HME, Buntmetallkoncernen, Chalkor och Mueller avstått från att delta i kartellverksamheten under tre år och att IMI-koncernen avstått från att delta i kartellverksamheten under cirka två år är avgörande för att fastställa huruvida de fortsatt eller upphört att delta i kartellen.

64 Sökandena har påpekat att kommissionen – även om den beaktat den period under vilken de omtvistade kontakterna upphörde inom ramen för sin slutsats vad gäller frågan huruvida överträdelsen var fortlöpande – borde ha angett varför avsaknaden av varje konkurrensbegränsande kontakt under en period på nästan två år inte räckte för att visa att överträdelsen upphört medan avsaknaden av konkurrensbegränsande kontakter under en period på tre år var tillräcklig.

65 Sökandena har slutligen hävdat att kommissionens beslut att behandla HME, Buntmetallkoncernen, Chalkor och Mueller olika grundade sig på faktorer som inte var avgörande för att fastställa huruvida överträdelsen var fortlöpande.

66 Under den muntliga förhandlingen preciserade sökandena att de inte ifrågasatte kommissionens fastställande att de hade höjt priserna i Förenade kungariket i november 1994, men att de ifrågasatte att ovannämnda höjning var resultatet av deras deltagande i kartellmöten år 1994.

67 Kommissionen har för det första gjort gällande att det i tillräcklig mån har visats att sökandena hade begått en fortlöpande överträdelse från den 29 september 1989 till den 22 mars 2001. Den har i detta sammanhang anfört att det av det angripna beslutet (skälen 479–481, 483, 489, 639 och 664) och av de handlingar som den administrativa akten omfattar framgår att sökandenas vilja att fullfölja prissamordning och uppdelning av marknaden fortsatte under hela perioden från och med juni 1994 till och med april 1996.

68 Sökandena har först och främst inte tillkännagett de andra kartelldeltagarna att de lämnat kartellen. Kartelldeltagarna har sedan samordat och genomfört prishöjningar i Förenade kungariket till och med november 1994. Effekterna av denna prissamverkan sträcker sig dessutom uppenbarligen långt utöver denna period. Ett företag kan inte göra gällande att det lämnat en kartell när den genomför prishöjningar som den tidigare kommit överens om med sina konkurrenter. Sökandena fortsatte dessutom att delta i möten med avseende på vissa nationella marknader under perioden juni 1994 till april 1996.

69 Kommissionen har för det andra gjort gällande att den inte har åsidosatt principen om likabehandling, eftersom sökandenas situation inte var jämförbar med situationen för Chalkor, HME, Buntmetallkoncernen och Mueller.

70 Kommissionen har i detta avseende anfört att varaktigheten av den period – för vilken den inte kunnat fastställa att IMI-koncernen deltagit i möten som hölls inom ramen för den bredare europeiska samverkan – skiljer sig betydligt från den period som det rör sig om vad gäller HME, Buntmetallkoncernen, Chalkor och Mueller. Det har i det angripna beslutet nämligen fastställts att dessa fyra företag inte deltog i mötena längre än tre år. Den period under vilken Mueller och HME inte deltog i dessa möten varade tre år och fyra månader, nämligen från den 16 juni 1994 till oktober 1997. Motsvarande period för Buntmetallkoncernen och Chalkor varade fyra år och två månader, nämligen från den 16 juni 1994 till den 29 augusti 1998 (skälen 282, 305, 306 och 325 i det angripna beslutet). Den period under vilken sökandena inte deltog i möten som hölls inom ramen för den bredare europeiska samverkan fastställdes däremot till att endast ha varat mellan den 16 juni 1994 till den 11 april 1996, det vill säga under en period på ett år och tio månader.

71 Kommissionen tar avstånd från sökandenas uppfattning att den i det angripna beslutet inte ansett att perioden, under vilken den inte kunnat fastställa deltagande i kartellmöten, var relevant. Kommissionen anser att det av skäl 490 i det angripna beslutet framgår att den betraktat denna faktor som särskilt relevant för att bedöma huruvida deras deltagande i överträdelsen varit fortlöpande. Den var inte skyldig att i det angripna beslutet ange en exakt frist eller ett slutdatum, efter vilket det fortsatta deltagandet i kartellen inte längre kan visas. Den centrala frågan är huruvida förekomsten av en fortlöpande överträdelse kan fastställas med avseende på en viss kartelldeltagare och inte var den teoretiska gränsen går.

72 Kommissionen har till stöd för sitt påstående att situationen för Chalkor, HME, Buntmetallkoncernen och Mueller inte var jämförbar med sökandenas situation även gjort gällande att det av det angripna beslutet (skälen 277, 282, 305, 306, 325, 497, 589 och 592) framgår att sökandena hade en avgörande roll vid överträdelsen och vid återupptagandet av kartellen under perioden 1994–1997. Sökandenas roll under

denna period är inte jämförbar med den roll som de små ”nykomlingarna” – såsom HME, Buntmetallkoncernen, Chalkor och Mueller – hade. Den omständigheten att de fyra företagen börjat delta i överträdelsen i oktober 1997 och i augusti 1998 tyder på att frågan om ett fortlöpande deltagande i kartellen mellan juli 1994 och juli 1997 inte kan uppkomma.

73 Sökandenas påstående att kommissionen antagit att de andra fyra företagen hade avbrutit deras deltagande i den aktuella överträdelsen är felaktigt, eftersom kommissionen i det angripna beslutet enbart fastställt att de fyra andra företagen började delta i kartellen senare än sökandena.

74 Kommissionen har för det tredje gjort gällande att sökandena, även om de befunnit sig i en situation som är jämförbar med situationen för HME, Buntmetallkoncernen, Chalkor och Mueller, inte kan åberopa likabehandlingsprincipen till stöd för att de inte deltagit i en fortlöpande överträdelse under perioden från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001. Eftersom man inte till egen förmån kan åberopa en olaglig åtgärd som gynnat någon annan saknar det betydelse – vid fastställandet av huruvida sökandena deltagit i en fortlöpande överträdelse – om de slutsatser som dragits, med avseende på huruvida den överträdelse som begåtts av andra deltagare är fortlöpande, är korrekta eller inte.

75 Kommissionen är av uppfattningen att det framgår av rättspraxis att den omständigheten att kommissionen inte vidtagit åtgärder mot ett eller flera företag inte hindrar den från att vidta åtgärder mot andra företag och ålägga dem påföljder, även om de alla deltagit i samma överträdelse.

76 Kommissionen har dessutom gjort gällande att den grund som sökandena åberopat kan jämställas med en begäran om att tribunalen ska fastställa att även HME, Buntmetallkoncernen, Chalkor och Mueller har deltagit i en fortlöpande överträdelse från och med juli 1994 till och med juli 1997. Tribunalen har emellertid inte behörighet att fastställa detta.

77 Eftersom det i det angripna beslutet i tillräcklig mån fastställts att sökandena deltagit i en fortlöpande överträdelse kan de inte åberopa en förmånligare eller rättsstridig behandling som eventuellt beviljats andra företag för att underkänna detta konstaterande.

78 Kommissionen har för det fjärde påpekat att sökandena i deras ansökan har begärt att tribunalen ska ogiltigförklara artikel 1 i det angripna beslutet ”i den mån den avser de företag som anges i artikel 1 h–j”. Detta innebär att sökandena har ifrågasatt konstaterandet i det angripna beslutet att de har brutit mot artikel 81.1 EG och – från och med den 1 januari 1994 – mot artikel 53.1 i EES-avtalet, genom att – från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001 – ha deltagit i en uppsättning avtal och samordnade förfaranden som innebar fastställande av priser och uppdelning av marknaden inom sektorn för VVS-kopparrör. Sökandenas konstaterande avseende artikel 1 i det angripna beslutet vad gäller perioden från och med den 29 september 1989 till och med juli 1994 och perioden från och med juli 1996 till och med den 22 mars 2001 finner – enligt kommissionen – inget stöd i ansökan. Kommissionen anser därför att begäran om ogiltigförklaring av artikel 1 ska avvisas i sin helhet.

Tribunalens bedömning

79 Inledningsvis ska påpekas att sökandena – även om de framfört sina argument i förhållande till ett påstått åsidosättande av likabehandlingsprincipen och en uppenbart

oriktig bedömning – i själva verket har ifrågasatt den omständigheten att det i det angripna beslutet har fastställts att de utan avbrott deltog i kartellen mellan september 1989 och mars 2001. Det kan dessutom fastställas att sökandena, till stöd för den grund som de har åberopat, enbart har framställt argument med avseende på den omtvistade perioden.

80 Härav följer att tribunalen ska pröva frågan huruvida kommissionen i det angripna beslutet i tillräcklig mån har visat att sökandena utan avbrott har deltagit i kartellen under den omtvistade perioden.

81 Det ska i detta sammanhang påpekas att det framgår av det angripna beslutet att sökandena enbart hållits ansvariga för deras deltagande i den tredje delen av kartellen – den bredare europeiska samverkan – (skälen 458 och 461 i det angripna beslutet). Av ovannämnda beslut framgår även att det inom ramen för kartellen ”praktiskt taget inte ingåtts eller genomförts något avtal avseende volym eller priser mellan maj 1994 och juli 1997” och att det med avseende på den bredare europeiska samverkan inte har fastställts att sökandena upprätthållit hemliga kontakter år 1995 (skälen 285 och 485). Det är dessutom ostridigt mellan parterna att det inte har visats att sökandena har upprätthållit hemliga kontakter inom ramen för den bredare europeiska samverkan under den omtvistade perioden.

82 Kommissionen har emellertid fastställt att den aktuella överträdelsen pågått utan avbrott från och med september 1989 till och med mars 2001 även med avseende på sökandena (skäl 463 i det angripna beslutet). Den har vid denna slutsats huvudsakligen stött sig på följande omständigheter.

83 För det första förekom en uppenbar kontinuitet vad gäller metoderna och förfarandena för kartellen under hela perioden september 1989 till mars 2001 (skäl 486 i det angripna beslutet). Detta konstaterande räcker dock inte för att i tillräcklig mån visa att sökandena fortlöpande deltagit i den aktuella överträdelsen under den omtvistade perioden. Den omständigheten att kartellen som sådan inte avbröts innebär inte att

det kan uteslutas att en eller flera kartelldeltagare avbrutit deras deltagande under en viss period.

84 För det andra har sökandena, trots att de inte deltagit i något möte eller haft några kontakter inom ramen för den bredare europeiska samverkan under den omtvistade perioden, deltagit i kartellen utan avbrott under denna period, eftersom de till och med november 1994 genomförde prishöjningar i Förenade kungariket, aktivt bidrog till förhandlingar för att återuppliva kartellen år 1996, hade en aktiv roll i ökningen av antalet kartelldeltagare åren 1997 och 1998 och hade en avgörande roll som ledare på marknaden i Förenade kungariket (skäl 490 i det angripna beslutet).

85 Ingen av de omständigheter som anförts ovan, med undantag för konstaterandet om prishöjningen i november 1994 (se i detta avseende punkterna 90–92 nedan), är avgörande för att fastställa att sökandena utan avbrott deltagit i den aktuella överträdelsen, eftersom de enbart hänför sig till deras beteende efter den omtvistade perioden utan att redogöra för omständigheterna under ovannämnda period.

86 För det tredje har sökandena inte visat att de under den omtvistade perioden öppet uttryckte sin avsikt att inte delta i kartellen (skälen 479–481 och 490 i det angripna beslutet). Detta konstaterande kan dock bli avgörande först när kommissionen har uppfyllt den bevisbörda som åligger den (se i detta avseende domstolens dom av den 6 januari 2004 i de förenade målen C-2/01 P och C-3/01 P, BAI och kommissionen mot Bayer, REG 2004, s. I-23, punkterna 62 och 63), det vill säga när den har åberopat bevisning som avser omständigheter som ligger tillräckligt nära i tiden för att det skäligen ska kunna anses att överträdelsen fortlöpt oavbrutet mellan två exakta datum

(se förstainstansrättens dom av den 11 december 2003 i mål T-61/99, Adriatica di Navigazione mot kommissionen, REG 2003, s. II-5349, punkt 125 och där angiven rättspraxis).

87 För det fjärde framgår underförstått av skäl 490 i det angripna beslutet att kommissionen inte ansåg att den omtvistade perioden utan hemliga kontakter, det vill säga cirka 22 månader, var tillräckligt lång för att utgöra ett avbrott i sökandenas deltagande i kartellen.

88 Det ska erinras om att artikel 81.1 EG inte är tillämplig, såvida det inte föreligger en gemensam vilja hos minst två parter, där uttrycksformen inte har någon betydelse så länge den utgör ett troget uttryck för parternas vilja (förstainstansrättens dom av den 26 oktober 2000 i mål T-41/96, Bayer mot kommissionen, REG 2000, s. II-3383, punkterna 63–69). Kommissionen är följaktligen – när bevisning saknas som gör det möjligt att direkt fastställa överträdelsens varaktighet, såsom anförts ovan i punkt 86 – skyldig att stödja sig på bevisning som hänför sig till omständigheter som ligger tillräckligt nära i tiden för att det rimligen ska kunna antas att överträdelsen fortsatt oavbrutet mellan två exakta datum.

89 Även om den period som ligger mellan två uttryck för beteenden som utgör överträdelser är ett relevant kriterium för att fastställa huruvida en överträdelse är fortlöpande kan frågan huruvida denna period är tillräckligt lång för att utgöra ett avbrott i överträdelsen inte prövas abstrakt. Denna fråga ska tvärtom prövas mot bakgrund av den aktuella kartellens verksamhet.

90 I förevarande fall framgår det av det angripna beslutet att de företag som var medlemmar i den tredje delen i kartellen från och med år 1989 till och med år 1994 vanligen

hade kontakt med varandra flera gånger om året, bland annat genom utbyte av känslig information avseende deras försäljning, marknadsandelar och de priser som överenskommits (skälen 199–202 och 236–284 i det angripna beslutet). Vad gäller den omtvistade perioden kunde kommissionen däremot som enda kontakt eller uttryck för hemlig samverkan från sökandenas sida fastställa en höjning av priserna i Förenade kungariket i november 1994.

91 Tribunalen finner i detta avseende att sökandenas argument, enligt vilket kommissionen inte har visat att höjningen förorsakades av kartellen, ska underkännas. Det framgår nämligen av skäl 277 i det angripna beslutet att en prishöjning i Förenade kungariket diskuterades under ett möte våren 1994 i vilket sökandena deltog och vars förekomst de inte har bestritt. Eftersom de efter detta möte snabbt höjde priserna i Förenade kungariket ankommer det på sökandena att styrka att denna höjning inte var ett uttryck för deras deltagande i kartellen.

92 Det kan konstateras att de inte har lyckats att göra detta. I den rapport som de bifogat till deras ansökan anges endast att denna höjning ”huvudsakligen” förorsakades av den parallella höjningen av kopparpriset. Av ovannämnda rapport framgår dessutom att sökandenas priser i Förenade kungariket, bortsett från utvecklingen av kopparpriset, ökade mellan april och november 1994 med 5–6 procent.

93 Kommissionens påstående att sökandena fortsatte att delta i hemliga möten med avseende på vissa nationella marknader under perioden mellan juni 1994 och april 1996 ska underkännas. För det första framgår detta uttalande inte av det angripna beslutet. För det andra är den bevisning som kommissionen i svarsinlagan har åberopat till stöd för sitt påstående – i bästa fall – inte övertygande.

94 Tribunalen finner nämligen, med avseende på marknaden i Förenade kungariket, att kommissionen har använt en vilseledande hänvisningsmetod som har lett till att

kommissionens återgivning inte är förenlig med innehållet i den text som kommissionen har hänvisat till. Det citat som kommissionen tog med i sin svarsinlaga kortades ned så att en text – i vilken det hänvisades till att möten inställdes i Förenade kungariket mellan juli 1994 och juni 1996 – utelämnades. Under förhandlingen bad kommissionen, som inledningsvis hade stött sig på sitt citat – som svar på tribunalens fråga – om ursäkt och medgav att citatet var felaktigt.

95 Vad gäller den nederländska marknaden styrker den handling, till vilken kommissionen har hänvisat, enbart förekomsten av kartellmöten som organiserades cirka var tredje månad mellan år 1989 och år 2001. Det kan emellertid inte, med någon av den bevisning som kommissionen har framfört, styrkas att sökandena aktivt deltagit i kartellmöten avseende den nederländska marknaden under den omtvistade perioden.

96 Av samtliga skäl som framförts ovan framgår att perioden utan hemliga kontakter eller uttryck för hemlig samverkan från sökandenas sida sträckte sig över lite mer än 16 månader från och med den 1 december 1994 till och med den 11 april 1996. Eftersom denna period med mer än ett år överstiger de intervaller under vilka de företag som deltog i den tredje delen i kartellen gav uttryck för deras vilja att begränsa konkurrensen (se punkt 90 ovan) finner tribunalen att kommissionen har gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning och att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras, i den mån som sökandena har hållits ansvariga för deras deltagande i kartellen mellan den 1 december 1994 och den 11 april 1996.

97 Vad gäller den omständigheten att sökandena, efter en period på något mer än 16 månader, återupptog och upprepade sitt deltagande i en överträdelse, med avseende på vilken de inte har bestritt att det rör sig om samma kartell som den i vilken de deltagit före avbrottet, är preskriptionstiden i den mening som avses i artikel 25 i förordning nr 1/2003 och artikel 1 i rådets förordning (EEG) nr 2988/74 av den 26 november 1974 om preskriptionstider i fråga om förfaranden och verkställande av påföljder enligt Europeiska ekonomiska gemenskapens transport- och konkurrensregler (EGT L 319, s. 1; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 48) inte

tillämplig i förevarande fall. Det bötesbelopp som sökandena ålagts ska emellertid anpassas för att beakta deras periodvisa deltagande i kartellen. De konkreta följderna av denna ändring kommer att anges närmare i punkterna 187–190 nedan.

Grunden avseende åsidosättande av rätten till försvar

Parternas argument

98 Sökandena har påstått att kommissionen har åsidosatt deras rätt till försvar genom att i det angripna beslutet ange omständigheter som trots att de redovisats i meddelandet om invändningar inte angetts däri för att motivera skillnaden i behandling mellan dem och Chalkor, HME, Buntmetallkoncernen och Mueller, med avseende på den aktuella överträdelsens fortlöpande karaktär. Enligt sökandena återges ingen av de omständigheter som anges i skäl 490 i det angripna beslutet i meddelandet om invändningar för att skilja deras situation från situationen för Chalkor, Buntmetallkoncernen, HME och Mueller.

99 Sökandena har hävdat att om kommissionen hade fortsatt att stödja sig på omständigheter som den ansåg vara relevanta i meddelandet om invändningar så hade den i det angripna beslutet inte kunnat komma fram till att sökandenas situation skiljde sig från den för Chalkor, HME, Buntmetallkoncernen och Mueller.

100 Sökandena har som svar på kommissionens argument att det angripna beslutet inte strider mot rätten till försvar, eftersom det inte innehåller någon ny invändning och enbart stöder sig på omständigheter som redan angetts i meddelandet om invändningar, angett att det förhållandet att faktiska omständigheter – på vilka kommissionen inte tidigare hade stött sig för att motivera att sökandena behandlats annorlunda än andra berörda företag – återanvändes i det angripna beslutet allvarligt strider mot sökandenas rätt till försvar.

101 Enligt sökandena varken kompletteras eller ändras kommissionens argumentation i meddelandet om invändningar – för att kunna besvara de synpunkter som sökandena hade framfört i deras svar på detta meddelande – genom det angripna beslutet. Kommissionen har radikalt ändrat sin argumentation och gjort gällande omständigheter avseende vilka sökandena inte har haft möjlighet att yttra sig eller att försvara sig. Detta förhållningssätt strider – på ett uppenbart sätt – mot rättspraxis.

102 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

Tribunalens bedömning

103 Det ska prövas huruvida kommissionen har åsidosatt sökandenas rätt till försvar vad gäller de omständigheter som den beaktat i skäl 490 i det angripna beslutet för att komma fram till att sökandena deltagit i kartellen utan avbrott.

104 Det ska härvid understrykas att det framgår av punkterna 84 och 85 ovan att, med undantag för fastställandet om prishöjning i november år 1994 i Förenade kungariket, ingen av de omständigheter som angavs i punkt 490 i det angripna beslutet har funnits vara relevant för att i tillräcklig mån visa att sökandena fortlöpande deltog i kartellen. Det framgår dessutom av punkt 96 ovan att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras i den mån som sökandena hålls ansvariga för deltagande i kartellen mellan den 1 december 1994 och den 11 april 1996.

105 Talan kan således endast bifallas på denna grund i den mån den avser frågan om åsidosättande av sökandenas rätt till försvar med avseende på fastställandet om prishöjningen i november 1994 i Förenade kungariket.

106 Meddelandet om invändningar ska innehålla en redogörelse för anmärkningarna som möjliggör att de som berörs av meddelandet kan få kännedom om vilka beteenden kommissionen klandrar dem för. Detta krav är uppfyllt om parterna i det slutgiltiga beslutet inte lastas för andra överträdelser än dem som nämns i meddelandet om invändningar och om det i beslutet endast beaktas faktiska omständigheter som parterna haft tillfälle att yttra sig över (förstainstansrättens dom av den 19 mars 2003 i mål T-213/00, CMA CGM m.fl. mot kommissionen, REG 2003, s. II-913, punkt 109).

107 Kommissionen får i sitt slutliga beslut följaktligen endast ta upp sådana anmärkningar som de berörda företagen har haft tillfälle att yttra sig om (domstolens dom av den 15 oktober 2002 i de förenade målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99, REG 2002, s. I-8375, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 86).

108 Av rättspraxis framgår emellertid att kommissionens slutgiltiga beslut inte nödvändigtvis behöver vara en exakt kopia av meddelandet om invändningar och att rätten till försvar åsidosätts – genom att en skillnad föreligger mellan meddelandet om invändningar och det slutliga beslutet – endast om en invändning i det sistnämnda inte framställts i sådan omfattning att de vilka beslutet riktar sig till har möjlighet att

försvara sig (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i mål T-48/00, Corus UK mot kommissionen, REG 2004, s. II-2325, punkt 100, och av den 15 september 2005 i mål T-325/01, DaimlerChrysler mot kommissionen, REG 2005, s. II-3319, punkt 189).

109 Rätten att yttra sig omfattar nämligen alla faktiska och rättsliga omständigheter som ligger till grund för beslutet men inte det slutgiltiga ställningstagande som förvaltningen avser att göra (se förstainstansrättens dom av den 15 mars 2006 i mål T-15/02, BASF mot kommissionen, REG 2006, s. II-497, punkt 94 och där angiven rättspraxis).

110 I förevarande fall har sökandena emellertid inte gjort gällande att kommissionen har gjort nya invändningar i det angripna beslutet eller grundat sig på en ny omständighet som inte återfinns i meddelandet om invändningar. De har enbart påpekat att kommissionen som gensvar på deras svar på meddelandet om invändningar fört en ny argumentation för att motivera fastställandet om deras deltagande i kartellen mellan år 1994 och år 1996.

111 Sökandenas argumentation går ut på att hävda att kommissionen innan den antog det angripna beslutet borde ha låtit dem yttra sig avseende den argumentation genom vilken den avsåg att underkänna de argument som framfördes i deras svar på meddelandet om invändningar. En sådan skyldighet saknar emellertid stöd i rättspraxis och kan inte åläggas kommissionen.

112 Det framgår tvärtom av rättspraxis att kommissionens slutgiltiga beslut inte nödvändigtvis behöver vara en exakt kopia av meddelandet om invändningar (se punkt 108 ovan). Den rättsliga bedömning av de faktiska omständigheterna som gjorts i meddelandet om invändningar är per definition provisorisk, och kommissionens senare beslut kan inte ogiltigförklaras endast på grund av att de definitiva

slutsatser som drogs utifrån dessa omständigheter inte exakt motsvarade den provisoriska bedömningen (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i mål T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, REG 2004, s. II-2223, punkt 100).

113 Om kommissionen verkligen är skyldig att höra mottagarna av ett meddelande om invändningar och i förekommande fall beakta de synpunkter som lämnats som svar på de angivna invändningarna genom att ändra sin bedömning i syfte att iaktta nämnda mottagares rätt till försvar (domen i det ovan i punkt 112 nämnda målet Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, punkt 100), konstaterar tribunalen att kommissionen i förevarande fall gått till väga på just detta sätt.

114 Det följer av vad som anförts ovan att talan inte kan bifallas på förevarande grund.

2. *Yrkandet om nedsättning av bötesbeloppet*

115 Sökandena har till stöd för denna talan åberopat följande två grunder: Åsidosättande av likabehandlingsprincipen och åsidosättande av proportionalitetsprincipen.

116 Innan tribunalen prövar de grunder som sökandena har anfört ska det erinras om att det framgår av skälen 601 och 842 i det angripna beslutet att kommissionen ålade böterna med stöd av artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. Vidare fastställde kommissionen bötesbeloppet med tillämpning av den metod som föreskrivs i riktlinjerna och i 1996 års meddelande om samarbete (se punkt 33 ovan).

117 Även om riktlinjerna inte kan betraktas som rättsregler, utgör de likväl vägledande förhållningsregler för den praxis som ska följas och från vilka kommissionen, i ett enskilt fall, inte kan avvika utan att ange skäl som är förenliga med likabehandlingsprincipen (se domstolens dom av den 18 maj 2006 i mål C-397/03 P, Archer Daniels Midland och Archer Daniels Midland Ingredients mot kommissionen, REG 2006, s. I-4429, punkt 91 och där angiven rättspraxis).

118 Det ankommer följaktligen på tribunalen att, vid kontrollen av att de böter som den berörde har ålagts genom det angripna beslutet är rättsenliga, pröva huruvida kommissionen har använt sitt utrymme för skönsmässig bedömning i enlighet med den metod som har angetts i riktlinjerna och, om rätten skulle konstatera att kommissionen har avvikit från denna metod, att pröva huruvida avvikelsen är befogad och tillräckligt motiverad. Domstolen har i detta avseende bekräftat att själva principen i riktlinjerna är giltig, liksom den metod som anges däri (domstolens dom av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. I-5425, punkterna 252–255, 266, 267, 312 och 313).

119 Den begränsning av kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning som kommissionen själv har infört, genom att anta riktlinjerna, är nämligen inte oförenlig med det förhållandet att institutionen alltjämt har ett betydande utrymme för skönsmässig bedömning. Riktlinjerna präglas i flera avseenden av flexibilitet, som gör det möjligt för kommissionen att utöva sitt utrymme för skönsmässig bedömning i enlighet med bestämmelserna i förordning nr 17, såsom de har tolkats av domstolen (domen i de ovan i punkt 118 nämnda förenade målen Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 267).

120 Inom de områden där kommissionen alltjämt har ett utrymme för skönsmässig bedömning är prövningen av bedömningarnas rättsenlighet således begränsad till en prövning av att det inte har förekommit någon uppenbart oriktig bedömning (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 18 juli 2005 i mål T-241/01, Scandinavian Airlines System mot kommissionen, REG 2005, s. II-2917, punkterna 64 och 79).

121 Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning och dess egen begränsning av detta utgör i princip inte heller något hinder för att unionsdomstolen utövar sin obegränsade behörighet (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. II-2501, punkt 538). Unionsdomstolen får således upphäva, sätta ned eller höja det bötesbelopp som företagen har ålagts av kommissionen (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 8 februari 2007 i mål C-3/06 P, Groupe Danone mot kommissionen, REG 2007, s. I-1331, punkterna 60–62, förstainstansrättens dom av den 21 oktober 2003 i mål T-368/00, General Motors Nederland och Opel Nederland mot kommissionen, REG 2003, s. II-4491, punkt 181).

Grunden avseende åsidosättande av principen om likabehandling

122 Sökandena har gjort två invändningar inom ramen för denna grund som avser det sätt, på vilket kommissionen genomfört sin undersökning, respektive den påstådda diskrimineringen av sökandena i förhållande till deltagarna i SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan.

Avseende det diskriminerande sätt på vilket kommissionen har genomfört sin undersökning

— Parternas argument

123 Sökandena anser att det sätt på vilket kommissionen genomfört sin undersökning har gjort det möjligt för Outokumpu- och KME-koncernerna, Wieland, Bolidenkoncernen, HME och Chalkor att bättre bedöma undersökningens omfattning och gett dem

möjlighet att vara de första företagen att lämna erbjudande om samarbete enligt 1996 års meddelande om samarbete. Alla dessa företag, med undantag för Bolidenkoncernen, har därför beviljats nedsättning av böterna med högre procentsats än sökandena. Sökandena har påpekat att de mottog en begäran om upplysningar sist och var därför sist med att ansöka om tillämpning av 1996 års meddelande om samarbete.

124 Sökandena har således enbart beviljats en nedsättning på 10 procent av deras bötesbelopp, eftersom de samarbetat med kommissionen vid en tidpunkt då den aktuella överträdelsen redan hade fastställts. Kommissionen har följaktligen åsidosatt likabehandlingsprincipen genom att inte behandla de företag som deltagit i kartellen lika.

125 Sökandena har erinrat om att kommissionen för det första genomförde kompletterande inspektioner i lokalerna hos Outokumpu- och KME-koncernen i april 2004 utan att därefter offentliggöra dessa, för det andra skickade skrivelser med begäran om upplysningar med avseende på ärendet COMP/E-1/38.240 (Industrirör) i juli 2002 till KME-koncernen och Wieland, vilka deltog i såväl kartellen för VVS-rör som kartellen för VVS-kopparrör, och för det tredje skickade skrivelser med begäran om upplysningar med avseende på ärendet COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) till Bolidenkoncernen, HME och Chalkor den 3 mars 2003 och till IMI-koncernen den 20 mars 2003.

126 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

— Tribunalens bedömning

127 Sökandena har inom ramen för denna grund utgått från att 1996 års meddelande om samarbete ålägger kommissionen att vid varje tidpunkt informera de företag som är föremål för ett överträdelseförfarande om utredningens gång för att dessa ska

kunna bedöma om och i vilken omfattning det är ändamålsenligt att samarbeta med kommissionen.

128 Det framgår emellertid av ordalydelsen och systematiken i nämnda meddelande för det första att det ankommer på det företag som begärt att meddelandet ska tillämpas att kontakta kommissionen, och för det andra att en strategi med för sent eller minimalt samarbete kan medföra en liten nedsättning av bötesbeloppet eller till och med att nedsättning uteblir (se punkterna B–D samt punkt E.1 i 1996 års meddelande om samarbete).

129 1996 års meddelande om samarbete kan visserligen ha skapat berättigade förväntningar som företagen ska kunna förlita sig på när de avslöjar förekomsten av en kartell för kommissionen (se domen i det ovan i punkt 109 nämnda målet BASF mot kommissionen, punkterna 487 och 488 och där angiven rättspraxis), men dessa förväntningar kan enbart avse det sätt på vilket deras samarbete kommer att beaktas av kommissionen då företagen väl gett uttryck för deras vilja att samarbeta. Det framgår varken av ordalydelsen i 1996 års meddelande om samarbete eller av den inneboende logik i den mekanik som upprättats genom detta meddelande att kommissionen är skyldig att under det administrativa förfarandet underrätta de företag som inte gett uttryck för samarbetsvilja om de åtgärder som den vidtagit inom ramen för dess undersökning eller om undersökningens utveckling.

130 Alla deltagare i en kartell har möjlighet att när som helst under det administrativa förfarandet begära att 1996 års meddelande om samarbete ska tillämpas, oberoende av vilka undersökningsåtgärder som kommissionen har vidtagit. Det ankommer följaktligen på varje deltagare i en kartell att avgöra om och vid vilken tidpunkt den önskar åberopa 1996 års meddelande om samarbete.

131 I förevarande fall har sökandena när som helst kunnat ge uttryck för sin vilja att samarbeta med kommissionen efter offentliggörandet av 1996 års meddelande om

samarbete, särskilt efter den inspektion som genomfördes hos dem den 22 mars 2001.

132 Kommissionen kan därför, i förevarande fall, varken klandras för att ha genomfört kompletterande inspektioner hos andra företag eller för att inom ramen för ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) ha skickat skrivelser med begäran om upplysningar utan att ha underrättat sökandena.

133 Vad gäller argumentet att skrivelser med begäran om upplysningar skickats inom ramen för ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) erinrar tribunalen om att, även om bedömningen av olika företags samarbetsgrad inte kan göras utifrån helt godtyckliga faktorer – såsom i vilken ordning kommissionen har ställt frågor till dem (förstainstansrättens dom av den 13 december 2001 i mål T-48/98, Acerinox mot kommissionen, REG 2001, s. II-3859, punkt 140) – så kan olika företags samarbetsgrad enbart anses som jämförbar om dessa företag i samma skede av det administrativa förfarandet och under likartade omständigheter lämnar liknande uppgifter till kommissionen (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 13 december 2001 i de förenade målen T-45/98 och T-47/98, Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, REG 2001, s. II-3757, punkt 245).

134 I det aktuella fallet är det utrett att kommissionen inom ramen för ärendet COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) har skickat skrivelser med begäran om upplysningar till Bolidenkoncernen, HME och Chalkor den 3 mars och till sökandena den 20 mars 2003. Av dessa fyra företag började enbart Chalkor att samarbeta med kommissionen innan kommissionen skickade meddelandet om invändningar. Trots att Chalkor alltså hade börjat samarbeta med kommissionen i april 2003 erbjöd sökandena sig att samarbeta med kommissionen först i ett senare skede av förfarandet, nämligen i november 2003 – efter att ha erhållit meddelandet om invändningar den 29 augusti 2003. Eftersom sökandena inte har visat att deras sena samarbete berodde på att de erhöll begäran om upplysningar 17 dagar senare än Bolidenkoncernen,

HME och Chalkor, ska deras argument om att begäran om upplysningar skickats för sent underkännas.

135 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska invändningen om att kommissionen genomfört sin undersökning på ett diskriminerande sätt lämnas utan avseende.

Påståendet om att sökandena har diskriminerats i förhållande till deltagarna i SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan

— Parternas argument

136 Sökandena har huvudsakligen gjort gällande att kommissionen, vid fastställandet av bötesbeloppet, borde ha gjort en åtskillnad mellan sökandena – som enbart deltog i en del i kartellen – och de företag som deltog i två eller tre delar i kartellen.

137 Sökandena har bestritt kommissionens fastställande i punkt 689 i det angripna beslutet att det inte har kunnat visas att samordningen mellan deltagarna i SANCO-samverkan varit betydligt närmare mellan åren 1988 och 1995 än samordningen mellan deltagarna i den bredare europeiska samverkan. Enligt sökandena utgjorde SANCO-samverkan, i strid med kommissionens fastställande i det angripna beslutet,

en mycket närmare och betydligt mer konkurrensbegränsande samordning än den bredare europeiska samverkan.

138 Vad gäller den lösning som kommissionen föreslagit i sitt svaromål, nämligen en höjning av det bötesbelopp som SANCO-producenterna ålagts för att undanröja en eventuell diskriminering, har sökandena hävdat att den utgör ett underförstått men klart erkännande av att avsaknaden av en differentiering av de bötesbelopp som de berörda företagen ålagts inte är motiverad.

139 Vad gäller WICU- och Cuprotherm-samverkan har sökandena påpekat att den omständigheten att kommissionen, för att fastställa marknadsandelarna inom ramen för den differentierade behandlingen, lade samman omsättningen för standard VVS-kopparrör och omsättningen för plastbelagda VVS-kopparrör inte kan betraktas som ett medel för att påföra WICU- och Cuprotherm-producenterna strängare påföljder. Denna sammanläggning var nödvändig, eftersom kommissionen i skäl 459 i det angripna beslutet hade visat att samverkan avseende standard VVS-kopparrör nödvändigtvis också inverkade på plastbelagda VVS-kopparrör.

140 Sökandena anser dessutom att den de facto-straffrihet som beviljats KME-koncernen vad gäller dess deltagande i WICU- och Cuprotherm-samverkan (skälen 760 och 761 i det angripna beslutet) enbart hade kunnat vara tillåten om WICU- och Cuprotherm-producenterna från början hade placerats i en annan kategori för att fastställa utgångsbeloppet för böterna.

141 Sökandena har slutligen gjort gällande att kommissionen inte har motiverat sitt beslut att vid fastställandet av bötesbeloppen inte göra någon åtskillnad mellan företag som,

såsom sökandena, enbart deltog i den bredare europeiska samverkan och KME-koncernen och Wieland som inte enbart deltog i den bredare europeiska samverkan utan även i WICU- och Cuprotherm-samverkan. Denna underlåtenhet utgör ett åsidosättande av artikel 253 EG.

142 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund. Den har till sitt försvar, med hänvisning till skälen 459, 461 och 462 i det angripna beslutet, gjort gällande att den fastställde att de företag som hade deltagit i två (Bolidenkoncernen) eller tre (KME-koncernen och Wieland) delar i överträdelsen begått en komplex överträdelse vars utryck för beteenden som utgör överträdelser skiljde sig åt men var förenade med varandra. Kommissionen har däremot betonat att de företag som enbart deltagit i den tredje delen i överträdelsen, nämligen IMI- och Outokumpukoncernen, Mueller, Buntmetallkoncernen, HME och Chalkor, inte har ansetts som deltagare i SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan.

143 Kommissionen anser därför att den, genom att hålla sökandena ansvariga för en överträdelse som de begått, inte har åsidosatt principen om att straff och påföljder ska vara individuella.

144 Vad gäller SANCO-samverkan har kommissionen anfört att allvaret av den överträdelse som SANCO-producenterna har begått är jämförbar med den överträdelse som sökandena har begått. Kommissionen har, med hänvisning till skälen 130, 131, 137, 138, 199–213, 236, 265, 277 och 310 i det angripna beslutet, anfört att den bredare europeiska samverkan avsåg uppdelning av kunder, ett system för regelbunden övervakning samt prissamverkan.

145 Vad gäller den samtidiga förekomsten av SANCO-samverkan och den bredare europeiska samverkan har kommissionen erinrat om att SANCO-producenterna betraktades som en särskild grupp inom den bredare europeiska samverkan och att de träffade överenskommelser innan mötena inom den bredare gruppen ägde rum. Medlemmarna i den bredare europeiska samverkan drog också nytta av den

konkurrensbegränsning som SANCO-producenterna åstadkom genom att införliva den i sin rättsstridiga samverkan. Samordningen mellan SANCO-producenterna och samordningen inom den bredare euroepiska samverkan avsåg huvudsakligen samma frågor.

146 Även om tribunalen skulle godta sökandenas argument att SANCO-samverkan var mer konkurrensbegränsande än den bredare europeiska samverkan finns det enligt kommissionen inget skäl att sätta ned det bötesbelopp som sökandena ålagts. Kommissionen anser att det bötesbelopp som sökandena ålagts exakt återspeglar allvaret av den överträdelse som de uppenbarligen begått. Den har i detta sammanhang hänvisat till skäl 490 i det angripna beslutet för att understryka att sökandena hade en mycket viktig roll i kartellen.

147 Kommissionen anser därför att det – för att rätta till den påstådda bristen i förevarande fall – är lämpligare att höja det bötesbelopp som SANCO-producenterna, nämligen KME-koncernen, Wieland och Bolidenkoncernen, ålagts än att sätta ned det bötesbelopp som sökandena ålagts.

148 Vad gäller WICU- och Cuprotherm-samverkan har kommissionen hävdat att den har behandlat sökandena å ena sidan, och KME-koncernen och Wieland, å andra sidan, olika.

149 Kommissionen har i detta avseende gjort gällande att om olika överträdelser hade fastställts i det angripna beslutet – den ena avseende standard VVS-kopparrör och den andra avseende plastbelagda VVS-kopparrör – hade kategoriseringen av företagen för en differentiering av överträdelsen med avseende på standard VVS-kopparrör enbart grundat sig på försäljningen av denna produkt. I det fallet hade sökandenas marknadsandel och det bötesbelopp som de ålagts varit högre. Den omsättning som är relevant för sökandena, nämligen den som avser försäljningen av standard VVS-kopparrör, skulle nämligen vara identisk med den som kommissionen hänvisat till i det angripna beslutet. Den totala marknadens storlek, det vill säga den totala

försäljningen av standard VVS-kopparrör, skulle däremot vara lägre än den till vilken kommissionen hänvisat i det angripna beslutet, nämligen den totala försäljningen av standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör.

150 Kommissionen har även avfärdat sökandenas argument, enligt vilket sammanläggningen av omsättningen för standard VVS-kopparrör och omsättningen för plastbelagda VVS-kopparrör även hade varit nödvändig om WICU- och Cuprotherm-samverkan inte hade förekommit. Enligt kommissionen är detta argument ”ologiskt i sig”. Enligt detta argument skulle nämligen ett företag som såväl producerar standard VVS-kopparrör som plastbelagda VVS-kopparrör, i avsaknad av rättsstridig samverkan avseende plastbelagda VVS-kopparrör, åläggas högre böter än sådana företag som enbart tillverkar standard VVS-kopparrör. Företag med samma relativa betydelse inom kartellen skulle därför åläggas böter vars belopp skiljer sig åt beroende på om de tillverkar eller inte tillverkar rör som inte omfattas av kartellen.

151 Om tribunalen skulle godta sökandenas argument föreslår kommissionen att den, med utövande av sin obegränsade behörighet, ska höja böterna för sökandena på så sätt att de återspeglar sökandenas större marknadsandel och därmed deras ökade relativa betydelse inom kartellen avseende standard VVS-kopparrör.

– Tribunalens bedömning

152 Vad för det första gäller påståendet om att motiveringsskyldigheten har åsidosatts följer det av rättspraxis att ovannämnda skyldighet vid fastställande av böter för överträdelser av konkurrensrätten är uppfylld, om kommissionen i sitt beslut har redovisat

de uppgifter som legat till grund för dess bedömning av hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått (se domen i det ovan i punkt 107 nämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 463 och där angiven rättspraxis).

153 I förevarande fall har sökandena inte gjort gällande att de omständigheter, på grundval av vilka kommissionen har prövat hur allvarlig den överträdelse som de begått är och hur länge den har pågått, inte anges i det angripna beslutet. Deras invändning, som enbart avser den omständigheten att kommissionen inte har förklarat varför de inte behandlats annorlunda i förhållande till WICU- och Cuprotherm-producenterna, ska följaktligen underkännas. Artikel 253 EG kan, med beaktande av den rättspraxis vilken hänvisats till ovan i punkt 152, nämligen inte tolkas så att det åligger kommissionen att i sina beslut förklara skälen till varför den, i samband med beräkningen av bötesbeloppet, inte har valt vissa alternativa tillvägagångssätt i stället för det tillvägagångssätt som faktiskt har använts i det angripna beslutet (se, för ett liknande resonemang och analogt, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-319/94, Fiskeby Board mot kommissionen, REG 1998, s. II-1331, punkt 127).

154 Vad för det andra gäller frågan huruvida denna invändning är välgrundad hänvisar tribunalen inledningsvis till de principer som utvecklats i rättspraxis med avseende på det individuella ansvar som en överträdelse av artikel 81.1 EG i form av en kartell medför.

155 Vad gäller ansvaret för överträdelsen som sådan framgår det av rättspraxis att den omständigheten att ett företag inte direkt deltagit i samtliga åtgärder som ligger till grund för en övergripande kartell medför att företaget enbart kan hållas ansvarigt för en överträdelse av artikel 81.1 EG om det har fastställts att företaget nödvändigtvis borde ha känt till, å ena sidan, att det hemliga samarbetet var en del av en övergripande plan och, å andra sidan, att denna plan omfattade samtliga åtgärder som utgör grunden för kartellen (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni, REG 1999, s. I-4125, punkt 87, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-295/94, Buchmann mot kommissionen, REG 1998, s. II-813, punkt 121, och av den 8 juli 2008 i mål

T-99/04, AC-Treuhand mot kommissionen, REG 2008, s. II-1501, punkterna 130 och 131).

156 Kommissionen ska, efter det att den styrkt förekomsten av en kartell och fastställt dess deltagare, i syfte att ålägga böter pröva hur allvarligt varje företags deltagande är, relativt sett. Detta framgår såväl av rättspraxis (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 155 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkterna 90 och 150, domen i det ovan i punkt 118 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 145, och domen i det ovan i punkt 155 nämnda målet AC-Treuhand mot kommissionen, punkt 133) som av riktlinjerna, i vilka föreskrivs en differentierad behandling som leder till beräkningen av ett särskilt utgångsbelopp och till att försvårande och förmildrande omständigheter beaktas, vilket medger att böternas storlek kan anpassas – bland annat med hänsyn till huruvida de berörda företagen varit aktiva eller passiva vid genomförandet av överträdelsen.

157 Ett företag kan emellertid aldrig åläggas böter vars storlek beräknas med hänsyn till ett deltagande i en samverkan som det inte hållits ansvarigt för (förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-28/99, Sigma Tecnologie mot kommissionen, REG 2002, s. II-1845, punkterna 79–82).

158 Sökandenas invändning att kommissionen inte har beaktat deras begränsade deltagande i kartellen ska prövas mot bakgrund av ovannämnda principer.

159 Det är utrett att sökandena enbart har deltagit i den bredare europeiska samverkan och att de hållits ansvariga enbart för deras deltagande i denna del av kartellen (skäl 461 i det angripna beslutet). Kommissionen har emellertid inte undersökt huruvida en kartelldeltagare som deltar i en enda del i kartellen gör sig skyldig till en överträdelse som är mindre allvarlig, i den mening som avses i artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, än en kartelldeltagare som inom ramen för samma kartell deltar i alla delar i denna kartell. Denna fråga var än viktigare i förevarande mål, eftersom sökandena inte hållits ansvariga för de båda andra delarna i kartellen, nämligen SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan.

160 Kommissionen har i skäl 689 i det angripna beslutet fastställt att det inte fanns något skäl att behandla kartelldeltagare som enbart deltagit i den bredare europeiska samverkan och kartelldeltagare som även deltagit i SANCO-samverkan olika, eftersom samarbetet inom SANCO-samverkan inte var betydligt närmare än inom den bredare europeiska samverkan.

161 Tribunalen finner att kommissionens argumentation är felaktig, eftersom en jämförelse mellan intensiteten av olika delar i kartellen hade kunnat vara relevant om sökandena hade deltagit i flera delar i kartellen, vilket dock inte är fallet här.

162 Ett företag som fastställts vara ansvarigt med avseende på flera delar i en kartell bidrar nämligen i större omfattning till kartellens verksamhet och allvar än en kartelldeltagare som enbart deltar i en enda del i denna kartell. Det första företaget gör sig således skyldigt till en allvarligare överträdelse än det andra.

163 Kommissionen är, enligt principen att straff ska vara individuella och ansvar personligt – vid prövningen av hur allvarligt varje kartelldeltagares deltagande i kartellen är relativt sett – skyldig att beakta den omständigheten att vissa kartelldeltagare i förekommande fall inte hållits ansvariga i den mening som avses i domen i det ovan i punkt 155 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 87, för samtliga delar i kartellen.

164 Vid tillämpningen av riktlinjerna ska denna bedömning nödvändigtvis göras i det skede då det särskilda utgångsbeloppet ska fastställas, eftersom beaktandet av förmildrande omständigheter enbart medger att böternas utgångsbelopp kan anpassas med hänsyn till det sätt på vilket deltagaren genomför kartellen. En kartelldeltagare som inte hållits ansvarig för vissa delar i kartellen kan emellertid inte ha haft någon som helst roll vid genomförandet av nämnda delar. Åsidosättandet av konkurrensbestämmelserna är, på grund av den begränsade omfattningen av den överträdelse som denna kartelldeltagare klandrats för, mindre allvarligt än det åsidosättande som kartelldeltagare som deltagit i samtliga delar i överträdelsen har gjort sig skyldiga till.

165 Kommissionens argument att alla medlemmar i den bredare europeiska samverkan dragit fördel av den konkurrensbegränsning som inrättats genom SANCO-producenterna kan inte godtas, eftersom kommissionen inte har hållit sökandena ansvariga för den del i överträdelsen som avser SANCO-samverkan. Tribunalen konstaterar dessutom att alla leverantörer på den relevanta marknaden – och inte enbart de företag som är medlemmar i nämnda kartell – kan dra fördel av de konkurrensrättsliga inverkningarna av en kartell på priserna.

166 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen har åsidosatt principen om likabehandling när den vid fastställandet av bötesbeloppet underlät att beakta den omständigheten att sökandena, till skillnad från KME-koncernen, Wieland och Bolidenkoncernen, enbart hade deltagit i en del i kartellen och genom att kommissionen således behandlade olika situationer lika utan att det fanns sakliga skäl för en sådan behandling.

167 Vad gäller de slutsatser som kan dras av detta konstaterande har kommissionen, med avseende på SANCO-samverkan, föreslagit att tribunalen ska höja det bötesbelopp som har ålagts SANCO-producenterna i stället för att sätta ned de böter som sökandena har ålagts. Tribunalen finner emellertid, med utövande av sin obegränsade behörighet, dels att det utgångsbelopp för böterna som kommissionen fastställde var lämpligt i förhållande till överträdelsens allvar med beaktande av kartellens samtliga tre delar, dels att utgångsbeloppen för de böter som ålades sökandena ska sättas

ned – med hänsyn till att kommissionen enbart höll dem ansvariga för deras deltagande i den tredje delen i kartellen.

168 Kommissionens påstående att sökandena hade en avgörande roll inom kartellen föranleder inte någon annan bedömning. För det första ansåg kommissionen i det angripna beslutet inte att IMI-koncernens roll inom den bredare europeiska samverkan utgjorde en försvårande omständighet i den mening som avses i riktlinjerna. För det andra har kommissionen i förevarande förfarande inte angett varför dess bedömning i detta avseende skulle vara felaktig. Det saknas följaktligen anledning för tribunalen att vid fastställandet av bötesbeloppet ersätta kommissionens bedömning med sin egen bedömning med avseende på sökandenas roll inom den bredare europeiska samverkan.

169 I den mån det kan påstås att den omständigheten att sökandena inte deltagit i SANCO-samverkan i tillräcklig mån återspeglas i deras särskilda utgångsbelopp, eftersom marknadsandelen för sökandena, vilka inte säljer SANCO-rör, har beräknats med beaktande av omsättningen för alla producenter av standard VVS-kopparrör – inklusive den omsättning som hänför sig till försäljning av SANCO-rör, kan följande konstateras.

170 SANCO-samverkan och den bredare europeiska samverkan avsåg samma relevanta marknad, nämligen den för standard VVS-kopparrör. Därmed var kommissionen även i avsaknad av SANCO-samverkan skyldig att beakta den omsättning som uppnåtts genom försäljning av SANCO-rör för att beräkna sökandenas del av den relevanta marknaden.

171 När det gäller WICU- och Cuprotherm-samverkan är situationen däremot annorlunda. Denna samverkan avsåg produkter som inte var utbytbara med standard

VVS-kopparrör. Det framgår av skäl 459 i det angripna beslutet att standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör utgör olika produktmarknader.

172 Genom att marknadsandelen för sökandena, som var aktiva på marknaden för standard VVS-kopparrör, beräknades med hänsyn till omsättningen på marknaden för standard VVS-kopparrör och omsättningen på marknaden för plastbelagda VVS-kopparrör fastställdes en mindre marknadsandel för sökandena. Därmed fastställdes ett lägre särskilt utgångsbelopp än det som hade fastställts om deras marknadsandel enbart hade beräknats med hänsyn till omsättningen på den marknad på vilken de faktiskt deltagit i kartellen.

173 Det är uppenbart att det saknas stöd för sökandenas påstående att sammanläggningen av omsättningen för standard VVS-kopparrör och omsättningen för plastbelagda VVS-kopparrör även hade varit nödvändig om WICU- och Cuprotherm-samverkan inte hade existerat. Det framgår varken av rättspraxis eller av riktlinjerna att kommissionen, vid beräkningen av marknadsandelarna för medlemmarna i en kartell, för att göra en differentierad behandling skulle vara skyldig att beakta omsättningen för andra produkter än de som är föremål för den aktuella överträdelsen.

174 Mot bakgrund av vad som anförts ovan kvarstår endast att anpassa det bötesbelopp som ålagts sökandena för att beakta den omständigheten att de inte deltagit i SANCO-samverkan. De konkreta följderna av denna ändring kommer att redovisas närmare nedan i punkterna 187–190.

Grunden avseende åsidosättande av proportionalitetsprincipen

Parternas argument

175 Sökandena anser att det föreligger en disproportion mellan det bötesbelopp som de ålagts och det ekonomiska värdet av deras verksamhet inom sektorn för VVS-kopparrör. Denna disproportion beror på att marknadens storlek och sökandenas omsättning, vilken kommissionen grundat sig på vid fastställandet av bötesbeloppet, är konstlat höga och ger en felaktig bild av det verkliga marknadsvärdet och omsättningen.

176 Sökandena har betonat att de, i egenskap av producenter av rör för industriellt bruk, inte har något inflytande på priset för den viktigaste råvaran – det vill säga koppar – som utgör mellan 50 och 65 procent av det slutpris som deras kunder betalar. Sökandena har erinrat om att kartellens aktiviteter inte avsåg leverans av koppar och absolut inte kunde ha någon inverkan på priset på koppar, eftersom priset på metall fastställs genom de dagliga noteringarna på London Metal Exchange (metallbörsen i London). Metallpriset är endast en kostnad som övervältras på kunderna med samma belopp som det som betalas av sökandena.

177 Sökandena har framhållit att deras argumentation inte avser bedömningen av överträdelsens allvar och dess förhållande till marknadens storlek, utan proportionalitetsprincipen som anges i punkt 5 b i riktlinjerna. Sökandena har till stöd för detta argument även åberopat kommissionens beslutspraxis.

178 Sökandena har dessutom anfört att de sålt sin verksamhet vad gäller standard VVS-kopparrör med ett bokfört nettovärde på cirka 34 miljoner euro för cirka 18,1 miljoner euro. Detta belopp visar att det ålagda bötesbeloppet, nämligen 44,98 miljoner euro är oproportionerligt.

179 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

Tribunalens bedömning

180 Det kan inledningsvis konstateras att kommissionen vid fastställandet av böternas utgångsbelopp får ta hänsyn till storleken på den berörda marknaden, men är inte skyldig att göra det (domen i det ovan i punkt 109 nämnda målet BASF mot kommissionen, punkt 134, och dom av den 27 september 2006 i mål T-322/01, Roquette Frères mot kommissionen, REG 2006, s. II-3137, punkterna 149 och 150). Det är just vad kommissionen har gjort i förevarande mål.

181 Sökandenas grund bygger på antagandet att kommissionen felaktigt beaktat priset på koppar vid bedömningen av värdet av den berörda sektorn.

182 Detta antagande är emellertid felaktigt. Det finns nämligen inget giltigt skäl till att omsättningen på en relevant marknad ska beräknas med uteslutande av vissa produktionskostnader. Såsom kommissionen korrekt har påpekat finns det inom alla industrisektorer kostnader som utgör en naturlig del i framställningen av slutprodukten och som producenten inte kan kontrollera, men som inte desto mindre utgör en väsentlig del av producentens samtliga verksamheter och som följaktligen inte kan uteslutas från dennes omsättning vid fastställandet av böternas utgångsbelopp (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 15 mars 2000 i de förenade målen T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 och

T-104/95, Cimenteries CBR m.fl. mot kommissionen, REG 2000, s. II-491, punkterna 5030 och 5031).

183 Den omständigheten att priset på koppar utgör en stor del av slutpriset för VVS-rör eller att risken för variationer i priset på koppar är högre än för andra råvaror påverkar inte denna slutsats och medför inte en skyldighet för kommissionen att tillämpa punkt 5 b i riktlinjerna.

184 Det ska dessutom påpekas att de kommissionsbeslut som sökandena åberopat saknar betydelse, eftersom kommissionens tidigare beslutspraxis inte utgör en rättslig ram för åläggande av böter på konkurrensområdet.

185 Det kan dessutom fastställas att de uppgifter som sökandena lämnat, enligt vilka det bötesbelopp som de ålagts översteg deras verksamhet inom ramen för VVS-kopparrör, inte räcker för att dra slutsatsen att deras bötesbelopp var oproportionerligt. Sökandena har nämligen inte angett de faktorer på vilka nämnda uppgifter grundar sig.

186 Talan kan således inte vinna bifall såvitt avser denna grund, då den helt saknar stöd.

3. *Fastställandet av de slutgiltiga bötesbeloppen*

187 Såsom framgår av punkterna 79–97 och 154–174 ovan ska det angripna beslutet ändras i den del som kommissionen vid fastställandet av bötesbeloppet inte beaktat, å ena sidan, sökandenas avbrott i deltagandet i kartellen mellan den 1 december 1994 och

den 11 april 1996 och, å andra sidan, den omständigheten att de inte hade deltagit i SANCO-samverkan.

188 Kommissionens överväganden i beslutet och den metod för beräkning av bötesbeloppet som tillämpades i förevarande fall kvarstår i övrigt oförändrade. Böternas slutliga belopp ska således beräknas enligt följande:

189 Utgångsbeloppet av de böter som ålagts sökandena ska sättas ned med 10 procent för att ta hänsyn till att deras deltagande i kartellen var mindre allvarligt i förhållande till SANCO-producenternas deltagande. Det nya utgångsbeloppet för sökandenas böter ska således fastställas till 21,42 miljoner euro.

190 Eftersom sökandena har deltagit i kartellen i två omgånger under en effektiv period på tio år och en månad ska en höjning på 100 procent tillämpas med hänsyn till överträdelsens varaktighet, vilket medför ett utgångsbelopp på 42,84 miljoner euro. Med beaktande av den nedsättning på 10 procent som kommissionen beviljat sökandena enligt avsnitt D i 1996 års meddelande om samarbete är det slutgiltiga bötesbeloppet för sökandena således 38,556 miljoner euro.

Rättegångskostnader

191 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 87.3 första stycket i rättegångsreglerna kan tribunalen emellertid, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera

punkter eller om särskilda omständigheter motiverar det, besluta att kostnaderna ska delas eller att vardera parten ska bära sina kostnader.

192 Mot bakgrund av den omständigheten att varje part delvis tappat målet och fastställandet ovan i punkt 94 anser tribunalen, efter en skälighetsbedömning av omständigheterna i målet, att kommissionen ska bära sina rättegångskostnader och ersätta 40 procent av sökandenas rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (åttonde avdelningen)

följande:

1) Artikel 1 h–j i kommissionens beslut K(2004) 2826 av den 3 september 2004 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.069 – VVS-kopparrör) ogiltigförklaras såvitt avser perioden från och med den 1 december 1994 till och med den 11 april 1996.

2) Det bötesbelopp som IMI plc, IMI Kynoch Ltd och Yorkshire Copper Tube ska utge solidariskt enligt artikel 2 f i beslut K(2004) 2826 fastställs till 38,556 miljoner euro.

3) Talan ska ogillas i övrigt.

4) Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader och ersätta 40 procent av de rättegångskostnader som IMI, IMI Kynoch och Yorkshire Copper Tube har ådragit sig.

5) IMI, IMI Kynoch och Yorkshire Copper Tube ska bära 60 procent av sina rättegångskostnader.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 19 maj 2010

Underskrifter

Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten ..... II - 1777

1. Det administrativa förfarandet ..... II - 1777

2. Det angripna beslutet ..... II - 1780

Relevanta produkter och marknader ..... II - 1786

Den aktuella överträdelsens olika delar ..... II - 1787

Samverkan mellan SANCO-producenter ..... II - 1787

Samverkan mellan WICU- och Cuprotherm-producenterna ..... II - 1788

Den bredare europeiska samverkan ..... II - 1789

Den aktuella överträdelsens varaktighet och fortlöpande karaktär ..... II - 1790

Fastställande av bötesbeloppen ..... II - 1791

Utgångsbelopp för böterna ..... II - 1792

– Överträdelsens allvar ..... II - 1792

– Differentierad behandling ..... II - 1794

Böternas utgångsbelopp ..... II - 1795

Försvårande och förmildrande omständigheter ..... II - 1798

Tillämpning av 1996 års meddelande om samarbete ..... II - 1799

De slutliga bötesbeloppen ..... II - 1800

Förfarandet och parternas yrkanden ..... II - 1801

Rättslig bedömning ..... II - 1802

1. Yrkandet om delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet ..... II - 1803

Grunden avseende åsidosättande av principen om likabehandling och en uppenbart oriktig bedömning ..... II - 1803

Parternas argument ..... II - 1803

Tribunalens bedömning ..... II - 1808

Grunden avseende åsidosättande av rätten till försvar ..... II - 1814

Parternas argument..... II - 1814

Tribunalens bedömning ..... II - 1815

2. Yrkandet om nedsättning av bötesbeloppet..... II - 1818

Grunden avseende åsidosättande av principen om likabehandling..... II - 1820

Avseende det diskriminerande sätt på vilket kommissionen har genomfört sin undersökning..... II - 1820

– Parternas argument..... II - 1820

– Tribunalens bedömning ..... II - 1821

Påståendet om att sökandena har diskriminerats i förhållande till deltagarna i SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan..... II - 1824

– Parternas argument..... II - 1824

– Tribunalens bedömning ..... II - 1828

Grunden avseende åsidosättande av proportionalitetsprincipen..... II - 1835

Parternas argument..... II - 1835

Tribunalens bedömning ..... II - 1835

3. Fastställandet av de slutgiltiga bötesbeloppen ..... II - 1837

Rättegångskostnader ..... II - 1838